

BİR YERDEŞLİK ÇALIŞMASI OLARAK RENK BAĞLAMINDA YAZGI: KARA BAHT/KARA YAZI

Remziye KÖSE ÖZELÇİ¹

Özet

Bir inanç dizgesi olarak kabul edilen kadercilik/yazgıcılık anlayışına göre herşeyin sonucu bellidir ve insan ne yaparsa yapsın yaşamın kaçınılmaz bir olgusudur. Tanrı'nın kulları için hazırladığı iyi ya da kötü durumlar için yazgının yerdeşlikleri "alinyazısı, kısmet, talih, şans, baht, nasip, mukadderat istenç, takdir..." gibi anlamlar yüklenmektedir. Yazgının yerdeşliklerindeki gibi yaşamımızın vazgeçilmez gerçekliği renkler de çevremizde gördüğümüz, algıladığımız tüm olgu, nesne ve olayları tanıma, tanıma ve bildirmede insanların kullandığı belirleyici öğelerden biridir. Bu çalışmada da yazgının özellikle olumsuz anlam yüklenen yerdeşlikleri "kara baht, kara yazı" sözcük birimleri "kara"nın anlambirimleri bağlamında irdelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yerdeşlik, yazgi, renk, kara, kara baht

Abstract

According to the fatalism beliefs, every destiny is designed and whatever a person does, it's an inevitable fact in life. Significations such as "destiny, fortune, chance, luck, faith, will power, appreciation..." are attributed to the good and bad times God prepares for its' villians. Colours; (the indispensable realities of our life) like the concepts of faith all in one are determining elements that are used in recognizing, representing and indicating facts, objects and events we see and perceive around us. In this brief, negative word modules attributed to faith such as "bad faith, bad destiny" are considered in the context of "black (dark) destiny, bad faith" meaning units.

Key Words: Isotopie, faith, colour, black, bad faith

"Şeb-i hicrân yanar cânım döker kan çeşm-i giryânım
Uyarır halkı efgânım **kara bahtım** uyanmaz mı?"
(Ayrılık gecesi canım yanar, ağlayan gözlerim kan(lı yaş) döker.
Feryadım halkı uyandırır (da) **kara bahtım** uyanmaz.)

FUZULİ

GİRİŞ

"Yazgi" kavramı ve "yazgi" sözcüğü yaşamımızın hemen tümüne değilse de önemli bir bölümüne yayılmıştır. Daha kavramlarla ve yaşamla derinlemesine bir ilişki kurmaya başlar başlamaz bireylerin, toplumların, ulusların yazgısı, aile, dostluk ve arkadaşlık çevresinden geçerek sürekli karşılaştığımız ve göz ardı edilemeyecek bir gerçekliktir. "Yazgi" özellikle "acı talih" / "kötü şans" / "bahtsızlık" / "**kara baht**" bir başka anlatımla "kötü yazgi -**kara yazı**" dizimleriyle iç içedir.

Bütün toplumlarda Tanrısal ve gelecekle ilgili inançlara göre dünya görüşü ve buna bağlı olarak kader/yazgi anlayışı benimsenir. Yine her ülkenin geçmişten günümüze biçimlenen ekinsel düzgüleri(kodları) içinde, bulunduğu evreni, dünyayı, çevresindeki nesnelere algılama biçimi vardır. Ancak, söz konusu insansa tıpkı yaşamın başka alanlarındaki gibi, **renkler** alanında da ortak noktaların, benzer algılama biçimlerinin varlığı da kaçınılmazdır. Bu bağlamda kullanılan dilsel göstergelerle de renklerin evrenselliğinin toplumlara, dönemlere, uygarlıklara göre değişik biçimlerde ortaya çıktığı ve tümüyle ekinsel bir olgu olduğu savunulabilir.

¹ İstanbul Kültür Üniversitesi, İletişim Tasarımı Bölümü, 34156 Ataköy/İstanbul

